

Для разрешения данной ситуации, субъектам проведения обыска следовало бы четко указывать, что и где они будут искать, изымая при этом необходимые предметы, позволяя при этом не нарушать случайного разглашения адвокатской тайны. Об этом говорится в ч.2 ст. 23 Закона Украины «Об адвокатуре и адвокатской деятельности», а именно, в случае проведения обыска или осмотра жилища, другого владения адвоката, помещений, где он осуществляет адвокатскую деятельность, временного доступа к вещам и документам адвоката следовательно, судья, суд в своем решении в обязательном порядке указывает перечень вещей, документов, планируется найти, выявить или изъять во время проведения следственного действия или применения меры обеспечения уголовного производства [Об адвокатуре и адвокатской деятельности: Закон Украины от 05.07.2012г. // Ведомости Верховной Рады.–2016. –№27. –Ст. 282].

Конечно, стоит сказать, что это далеко не все проблемы связанные с защитой адвокатской тайны, с которыми сталкивается адвокат при осуществлении профессиональной деятельности. Относительно решения указанных проблем, а также для прекращения существования коллизий, возникающих из-за несоответствия одного нормативно-правового акта другому, по моему мнению, необходимо нормативно закрепить то, что адвокатская тайна имеет общий характер, абсолютный и неограниченный во времени. А так же то, что даже по воли клиента либо органа власти, адвокат не может быть освобожден от хранения адвокатской тайны, так как существование адвокатской тайны соответствует интересам общества.

Каспрак В.І.

*студентка 2-го курсу соціально-правового факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ ТА СУТНІСТЬ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

Суть будь-якого явища визначається, по-перше, його назвою. Термін «адвокатура», як і «адвокат» бере початок від латинського слова *advocatus*, який у свою чергу є похідним від слова *advoco* - запрошую. Як ми бачимо, цей корінь не має чітко вираженого юридичного забарвлення. Справа в тому, що у Древньому Римі, в міру ускладнення правових норм, громадяни, які не мали спеціальної підготовки, були змушені звертатися за допомогою - запрошувати - для ведення справ у суді, осіб, які такою підготовкою володіли. Це і були адвокати.

Відповідно до словника В.І. Даля, адвокат - правознавець, який бере на себе ведення позовів і захист підсудного; приватний заступник по позовах, стряпчий, ходок, ділок (Даль, В.І. Толковый словарь живого великорусского языка (Текст) / В.И. Даль: в 4 т. Т. 1. - М., 1998. - С. 14).

У юридичному словнику-довіднику зазначено, що «адвокат - це той, хто надає юридичну допомогу, здійснює правовий захист, проводить справу» (Юридичний словник-довідник (Текст) / за ред. Ю.С. Шемшученка. - К.: Феміна, 1996. - С. 15).

Українське законодавство вперше у ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» з'ясувало поняття «адвокат» - фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені цим Законом. Тут же надається визначення адвокатської діяльності - це незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту.

У ст. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» міститься визначення адвокатури України - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом.

Адвокатуру України складають усі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. Діяльність адвоката характеризується такими основними ознаками: 1) професійна діяльність об'єднує адвокатів у спільноту людей, пов'язаних спільними цінностями та інтересами; 2) пріоритет мети надання послуг перед отриманням прибутку; 3) особливі знання і досвід; 4) етика.

Звідси випливає:

- 1) адвокатура - це професійне самоврядне громадське об'єднання;
- 2) завданням адвокатури є надання фізичним і юридичним особам усіх видів юридичної допомоги;
- 3) адвокатура являється одним із важливих правозахисних інститутів громадянського суспільства, котрий здійснює державну функцію.

У Конституції України юридичний статус адвокатури не визначено, але з визначених у ній завдань адвокатури можна зробити висновок, що вона є одним із інститутів правової системи держави, котрий виконує завдання, без здійснення яких функціонування цієї системи неможливе. При цьому адвокатура не належить до жодної з гілок вдали, передбачених ст. 6 Конституції, і в певному сенсі має відігравати роль «дружного посередника» між державою та/або іншими суб'єктами права в громадському суспільстві.

Адвокатура хоча і виконує функцію особливої державної ваги - захист прав і законних інтересів громадян, проте вона не є державною структурою, а є професійним об'єднанням, незалежним від органів влади. Як визначено у ч. 1 ст. 5 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: «Адвокатура є незалежною від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб». Адвокат - не державний службовець, а людина вільної професії, яка є незалежною від державної влади та громадськості - лише при такому статусі адвокатури та адвокатів можливий ефективний спір з державним обвинуваченням, виявлення помилок слідства та суду.

Фактично адвокатська діяльність забезпечує публічний інтерес (тобто інтерес суспільства в цілому) шляхом обстоювання приватного інтересу (захисту права конкретної особи). Як зазначає А. Г. Кучерена, адвокатська діяльність у конституційному, кримінальному, цивільному, господарському, адміністративному процесі, під час розгляду справ про адміністративні правопорушення, надання інших видів правової допомоги спрямовані не лише на задоволення інтересу однієї окремої особи, а й на реалізацію принципів судочинства, принципів правової держави, забезпечення взаємодії суспільства і держави (Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах / за заг. ред. д.ю.н., проф. заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н, доцента Бакаянної Н.М. – 2-ге вид. доповн. і перероб. – К.: Алерта, 2016. – С. 214.).

Разом з тим визначення адвокатської професії як «вільної» є в певній мірі умовним, оскільки мета адвокатури - захищати приватних осіб у правовому спорі з державою, виконуючи, таким чином, публічно-правові функції. З одного боку, державні органи повинні забезпечувати незалежну роль адвокатів, яка має гарантуватися при розробці та застосуванні законодавства, а з іншого - адвокат як представник правової системи відповідає перед нею як за свої приватні та комерційні справи, так і за здійснення функцій, делегованих йому державою. Це положення вперше закріплене у Законі «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»: «Держава створює належні умови для діяльності адвокатури та забезпечує дотримання гарантій адвокатської діяльності» (ч. 2 ст. 5). В разі потреби адвокат, звісно, мусить бути готовим піддати сумніву правомірність дій держави, якщо вони суперечать демократичним принципам, однак він теж зобов'язаний не заважати нормальному перебігу правового процесу. Адвокат повинен бути одночасно сумлінним захисником і представником правосуддя та особою, яка забезпечує реалізацію важливого конституційного права - права на правову допомогу.

Право на правову допомогу є сукупністю правових можливостей, що полягає в отриманні допомоги в реалізації прав, законних інтересів та обов'язків, яка може надаватися у формі консультацій з юридичних питань, роз'яснення норм права, представництва інтересів в суді та в інших органах публічної влади, складання документів правового характеру та ін. Головними соціальними благами, що лежать в основі права на правову допомогу, виступають правова інформація і захист прав та законних інтересів особи. Право на юридичну допомогу задовольняє можливість звернутися до осіб, які мають професійні знання у сфері права, заради отримання належної правової інформації та/або ефективного захисту своїх прав і інтересів.

Аналіз законодавства України, інших країн дає змогу зробити висновок, що адвокатура у правовій системі виконує три найбільш вагомні функції:

- 1) захист підозрюваних (обвинувачених) на досудовому розслідуванні, у суді першої інстанції, засуджених в апеляційній та касаційній інстанціях;
- 2) надання правової допомоги громадянам та юридичним особам при розгляді справ різних категорій в судах або інших державних органах (правоохоронні органи, органи державної влади та місцевого самоврядування);
- 3) консультативна робота з надання порад, консультацій населенню і юридичним особам з правових питань.

Адвокати, на відміну від юрисконсультів та інших категорій професійних юристів, що не мають статус адвоката, знаходяться організаційно серед своїх колег, без відносин підпорядкованості з замовником і не будучи пов'язаними зі специфікою діяльності організації-роботодавця, завжди мають більш широку область діяльності і можливість більш комплексного і нетрадиційного підходу до вирішення складних проблем. Крім того, адвокат має ряд законодавчо закріплених переваг перед юристами (гарантії адвокатської діяльності, професійні права, здійснення захисту у кримінальних справах).

Адвокатура України-недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Адвокатуру України складають усі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність.

Котова-Адельська О.О.

*студентка 5-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПЕРСПЕКТИВИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ ПІСЛЯ ЇЇ РЕФОРМУВАННЯ

Згідно Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» під адвокатською діяльністю розуміють незалежну професійну діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Саме для захисту конституційних прав, свобод та законних інтересів громадян діє досить надважливий інститут правової держави, а саме адвокатура. З огляду на те, що в сучасних умовах вітчизняне законодавство зазнає докорінних змін та суттєвих доповнень, то такі зміни торкнулися і галузі адвокатури, а саме були внесені зміни та доповнення до Конституції України, а також до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Що стосується Конституції України, то вона була доповнена новим положенням щодо адвокатури, чим наділила адвокатуру повним конституційним повноваженням. З метою підвищення якості представництва фізичних та юридичних осіб в судах усіх інстанцій, органах державної влади та місцевого самоврядування та підвищення професіоналізму спеціалістів у галузі права, був впроваджений принцип, згідно якого в суді для захисту конституційних прав, свобод та законних інтересів особу може представляти виключно адвокат, окрім деяких категорій справ, а саме виборчих та трудових, а також тих, де стороною є неповнолітня або недієздатна особа, та інші. Проте, якщо чітко проаналізувати положення Конституції України, то можна побачити, що раніше в ст. 59 Конституції України йшла мова про те, що кожна особа має право на правову допомогу. Однак на сьогоднішній день це положення закріплює, що кожна особа має право на професійну правничу допомогу (Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141), тобто тепер лише адвокати зможуть представляти та захищати конституційні права, свободи та законні інтереси особи, стосовно якої вони були порушені. Проте є низка проблемних питань, по-перше, це може призвести до дефіциту адвокатів в певних регіонах країни, а натомість вартість правової допомоги дуже добре зростає. По-друге, особа, яка хотіла звернутися до суду, вона була в праві сама обирати піди за захистом своїх конституційних права, свобод та законних інтересів до адвоката або до звичайного юриста, тому якість роботи може знизитись, оскільки адвокати будуть перевантажені процесами. По-третє, після цієї реформи, прості юристи, які могли представляти інтереси особи, вони просто можуть лишитись без роботи.